

Euroopa Ülemkogu

Brüssel, 21. oktoober 2022
(OR. en)

EUCO 31/22

CO EUR 27
CONCL 6

MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Teema: Euroopa Ülemkogu kohtumine (20. ja 21. oktoober 2022)
– Järeldused

Delegatsioonidele edastatakse järeldused, mis Euroopa Ülemkogu võttis vastu eespool nimetatud kohtumisel.

I. UKRAINA JA VENEMAA

Venemaa eskaleeruv agressioon

1. Euroopa Ülemkogu käsitles Venemaa eskaleeruvat agressioonisõda Ukraina vastu, mis seab ohtu rahu ja julgeoleku Euroopas ja kogu maailmas. Euroopa Ülemkogu on kindlalt otsustanud võidelda desinformatsiooni vastu, mille eesmärk on nullida meie kollektiivsed jõupingutused kaitsta Ukraina suveräänsust ja reeglitel põhinevat rahvusvahelist korda. Ülemkogu kordab, et Venemaa kannab praeguse energia- ja majanduskriisi eest ainuvastutust.
2. Euroopa Ülemkogu mõistab kõige karmimalt hukka Venemaa hiljutised valimatud raketi- ja droonirünnakud tsiviilisikute ja tsiviilobjektide ning -taristu vastu Kiievis ja mujal Ukrainas. Samuti mõistab Euroopa Ülemkogu hukka Venemaa tegevuse Ukraina Zaporizžja tuumaelektrijaamas ning rõhutab Euroopa Liidu toetust Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri jõupingutustele selle rajatise ohutuse, julgeoleku ja kaitsemeetmete säilitamisel.
3. Tuletades meelde 30. septembri 2022. aasta avaldust ning kooskõlas ÜRO Peaassamblee 12. oktoobri 2022. aasta resolutsiooniga, kordab Euroopa Ülemkogu, et ta mõistab ühehäälselt hukka Ukraina Donetsk, Luhanski, Zaporizžja ja Hersoni piirkondade ebaseadusliku annekteerimise Venemaa poolt ning on kindlalt selle vastu. Nagu ka Krimmi ja Sevastopoli puhul, ei tunnista Euroopa Liit seda ebaseaduslikku annekteerimist mitte kunagi. Venemaa ühepoolsed otsused rikuvad tahtlikult ÜRO põhikirja ja on ilmselgelt vastuolus reeglitel põhineva rahvusvahelise korraga. Venemaal ei ole õiguspärast alust mistahes tegevuseks Ukraina territooriumil.
4. Euroopa Ülemkogu kinnitab taas oma täielikku toetust Ukraina iseseisvusele, suveräänsusele ja territoriaalsele terviklikkusele. Kooskõlas ÜRO põhikirja ja rahvusvahelise õigusega kasutab Ukraina oma võõrandamatut õigust enesekaitsele Venemaa agressiooni vastu. Ukrainal on õigus vabastada kõik okupeeritud alad ja taastada täielik kontroll nende üle oma rahvusvaheliselt tunnustatud piirides.

5. Euroopa Ülemkogu nõuab, et Venemaa viiks viivitamata, täielikult ja tingimusteta välja kõik oma sõjalised jõud kogu Ukraina territooriumilt tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides, nagu nõudis ÜRO Peaassamblee, ning et Venemaa peataks kõik hübriidrünnakud Ukraina vastu.
6. Ukrainlaste vastu toime pandud sõjakuriteod, mille kohta on üha rohkem tõendeid, ja tsiviiltaristu jätkuv hävitamine kujutavad endast rahvusvahelise õiguse ränka rikkumist. Euroopa Liit kinnitab veel kord oma kindlat pühendumust võtta Venemaa ning kõik selliste tegude toimepanijad ja kaasosalised vastutusele ning oma tugevat toetust uurimistele, mida viib läbi Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokurör. Euroopa Ülemkogu tunnustab Ukraina jõupingutusi, mida ta on teinud tagamaks vastutusele võtmise, muu hulgas Ukraina-vastase agressioonikuriteo eest. Ülemkogu kutsub kõrget esindajat ja komisjoni üles uurima viise, kuidas tagada täielik vastutusele võtmine.
7. Euroopa Liit on veelgi karmistanud Venemaa vastu suunatud piiravaid meetmeid ja on valmis meetmete karmistamist jätkama. Euroopa Ülemkogu rõhutab, kui oluline on tagada tõhus rakendamine ning vältida kõrvalehoidmist ja selle hõlbustamist, ning kutsub kõiki riike üles ELi sanktsioonidega ühinema. Sellealaseid jõupingutusi tuleks suurendada. Euroopa Ülemkogu arutas, kuidas veelgi suurendada kollektiivset survet Venemaale, et teha Venemaa agressioonisõjale lõpp.
8. Euroopa Ülemkogu rõhutab, kui oluline on ELi ühtne tava seoses viisade väljastamisega Venemaa viisataotlejatele, ja tervitab Euroopa Komisjoni ajakohastatud suuniseid.
9. Euroopa Liit toetab Ukrainat niikaua kui vaja. Euroopa Liit jätkab Ukrainale tugeva poliitilise, sõjalise ja rahalise toetuse andmist, sealhulgas tema likviidsusvajaduste rahuldamiseks, ning tõhustab humanitaarabi andmist, eelkõige talveperioodiks valmistumiseks. Nõukogu võttis vastu otsuse viia läbi Euroopa Liidu sõjalise abi missioon Ukraina toetuseks ning hiljuti tehti otsus suurendada veelgi Ukraina relvajõudude toetuseks võetavaid Euroopa rahutagamisrahastu abimeetmeid. Euroopa Ülemkogu tunnustab tööd, mida ELi nõuandev tsiviilmissioon Ukrainas on kohapeal teinud.

10. Euroopa Ülemkogu kutsub üles andma Ukrainale õigeaegselt ülejäänud 3 miljardi euro suuruse makrofinantsabi. Ülemkogu kutsub komisjoni üles esitama struktuursema lahenduse Ukrainale abi andmiseks, ning kutsub nõukogu üles selle lahendusega tööd tegema. Selleks, et lihtsustada Ukraina juurdepääsu ühtsele turule, tuleks kasutada Ukrainaga sõlmitud assotsieerimislepingu ning põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu kogu potentsiaali.
11. Euroopa Liit on kindlalt otsustanud toetada Ukraina abistamist, taastamist ja ülesehitamist koos rahvusvaheliste partnerite ja finantsasutustega. Euroopa Ülemkogu arutas enne 25. oktoobril 2022 Berliinis toimuvat rahvusvahelist ekspertide konverentsi nende jõupingutuste juhtimist ja rahastamist, muu hulgas reforme. Lisaks kutsub Euroopa Ülemkogu oma 30.–31. mai 2022. aasta järeldusi meelde tuletades komisjoni üles esitama ELi ja rahvusvahelise õigusega kooskõlas olevaid variante selle kohta, kuidas kasutada külmutatud varasid Ukraina ülesehitamise toetamiseks.
12. Ukraina on teatanud oma valmisolekust õiglaseks rahuks, mis peaks hõlmama tema ÜRO põhikirjaga kaitstava territoriaalse terviklikkuse ja suveräänsuse austamist; selle tagamist, et Ukrainal on võime end tulevikus kaitsta; Ukraina taastamise ja ülesehitamise tagamist, mille raames uuritakse võimalusi kasutada selleks Venemaa rahalisi vahendeid; ning püüdlusi tagada vastutusele võtmine kuritegude eest, mis on Venemaa poolt sõja ajal toime pandud.
13. Euroopa Ülemkogu kutsub Valgevene ametivõime üles lõpetama Venemaa agressioonisõja toetamine, lubades Venemaa relvajõududel kasutada Valgevene territooriumi ja toetades Venemaa sõjaväge. Valgevene režiim peab täielikult täitma oma rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi. Euroopa Liit on jätkuvalt valmis kehtestama kiiresti täiendavaid sanktsioone Valgevene vastu.
14. Euroopa Ülemkogu mõistab samuti teravalt hukka Venemaa agressioonisõja sõjalise toetamise Iraani ametivõimude poolt, mis peab lõppema. Sellega seoses tervitab Euroopa Ülemkogu 20. oktoobril 2022 vastu võetud ELi sanktsioone.

Toiduga kindlustatus

15. Kasutades toitu oma Ukraina-vastases sõjas relvana, on Venemaa ainuvastutav ülemaailmse toiduga kindlustatuse kriisi eest, mille ta on põhjustanud. Venemaa agressioonisõda on põhjustanud häireid põllumajanduslikus tootmises, tarneahelates ja kaubanduses, mis on tõstnud maailma toidu- ja väetisehinnad enneolematule tasemele. ELi-Ukraina solidaarsuskoridorid on võimaldanud eksportida märkimisväärses koguses Ukraina põllukultuure, põllumajandustooteid ja väetisi kõige enam abi vajavatesse riikidesse. Euroopa Liit jätkab kõigi solidaarsuskoridoride tõhususe parandamist. Euroopa Ülemkogu toetab ÜRO peasekretäri üleskutset pikendada ÜRO Musta mere teraviljaalgatuse kehtivusaega, et algatus toimiks ka pärast selle praegust, novembris saabuvat lõppkuupäeva. ELi sanktsioonid Venemaa vastu ei keela põllumajandustoodete või toiduainete eksporti kolmandate riikide ja Venemaa vahel.

II. ELUTÄHTIS TARISTU

16. Euroopa Ülemkogu mõistab teravalt hukka elutähtsa taristu, nagu Nord Streami torujuhtmete vastu suunatud sabotaažid. Euroopa Liit reageerib elutähtsa taristu toimimise tahtlikule häirimisele ja muule hübriidtegevusele ühtselt ja sihikindlalt. Euroopa Ülemkogu kutsub liikmesriike üles võtma kiireloomulisi ja tõhusaid meetmeid ning tegema koostööd üksteise, komisjoni ja teiste asjaomaste osalejatega, et suurendada elutähtsa taristu vastupidavusvõimet. Kiiresti tuleks jätkata tööd nõukogu soovitusel ettepanekuga, mis käsitleb liidu koordineeritud lähenemisviisi elutähtsa taristu vastupidavusvõime tugevdamiseks, mis hõlmab võrgu- ja infosüsteemide turvalisust käsitleva läbivaadatud direktiivi (küberturvalisuse 2. direktiiv) ja kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime direktiivi varajast rakendamist.

III. ENERGEETIKA JA MAJANDUS

17. Olukorras, kus Venemaa kasutab energiat relvana, jääb Euroopa Liit ühtseks, et kaitsta oma kodanikke ja ettevõtjaid, ning võtab kiiremas korras vajalikke meetmeid.
18. Euroopa Ülemkogu on kokku leppinud, et arvestades praegust kriisi tuleb kiirendada ja intensiivistada jõupingutusi nõudluse vähendamiseks, varustuskindluse tagamiseks, tarbimise piiramise vältimiseks ning energiahindade alandamiseks kodumajapidamiste ja ettevõtjate jaoks kogu liidus ning ühtse turu terviklikkus tuleb säilitada.

Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu ja komisjoni üles esitama kiiresti konkreetset otsust järgnevate täiendavate meetmete ning komisjoni ettepanekute kohta, olles hinnanud nende mõju, eelkõige kehtivatele lepingutele, sealhulgas seda, et puuduks mõju pikaajalistele lepingutele, ning võttes arvesse erinevat energiaallikate jaotust ja riiklikke olusid:

- a) gaasi ühine ostmine, mis on vabatahtlik, välja arvatud siduva nõudluse koondamise puhul mahus, mis on võrdväärne 15 %-ga hoidlate täitmise vajadusest, vastavalt riikide vajadustele, ning usaldusväärsete partneritega peetavate läbirääkimiste kiirendamine, et püüda saavutada vastastikku kasulikud partnerlused, kasutades ära liidu ühist turujõudu ja kasutades täielikult ELi energiaplatvormi, mis on avatud ka Lääne-Balkanile ja kolmele assotsieerunud idapartnerile;
- b) 2023. aasta alguseks uus täiendav võrdlusalus, mis kajastab senisest täpsemalt olukorda gaasiturul;

- c) maagaasitehingute ajutine dünaamiline hinnakoridor, et viivitamata vähendada perioode, mil gaasihinnad on ülemäära kõrged; võttes arvesse kaitsemeetmeid, mis on sätestatud 18. oktoobril 2022 esitatud nõukogu määruse eelnõu artikli 23 lõikes 2;
- d) ajutine ELi raamistik, millega kehtestatakse elektri tootmiseks tarbitava gaasi hinnale ülempiir, ja kulude-tulude analüüs, muutmata koormamisjärjestust, hoides ära gaasitarbimise kasvu, võttes arvesse finants- ja jaotuslikku mõju ning mõju voogudele väljaspool ELi piire;
- e) energiaturgude toimimise parandamine, et suurendada turu läbipaistvust, leevendada likviidsusprobleeme ja kõrvaldada gaasihindade volatiilsust võimendavad tegurid, tagades finantsstabiilsuse säilimise;
- f) loamenetluste kiirem lihtsustamine, et kiirendada taastuvate energiaallikate, samuti võrkude kasutuselevõtmist, sealhulgas ELi toimimise lepingu artiklil 122 põhinevate erakorraliste meetmete abil;
- g) energiasolidaarsuse meetmed, mis võetakse riikliku, piirkondliku või liidu tasandi gaasitarnehäirete korral, kui puuduvad kahepoolsed solidaarsuskokkulepped;
- h) suuremad jõupingutused energia säästmiseks;

- i) asjakohaste vahendite kasutuselevõtmine riiklikul ja ELi tasandil. Samal ajal on esmatähtis kaitsta kodumajapidamisi ja ettevõtjaid, eriti kõige haavatavamaid ühiskonnaliikmeid. Keskse tähtsusega on ka liidu ülemaailmse konkurentsivõime säilitamine. Meie majanduste vastupanuvõime edendamiseks tuleks kasutusele võtta kõik asjakohased vahendid riiklikul ja ELi tasandil, säilitades Euroopa üleilmse konkurentsivõime, võrdsed võimalused ja ühtse turu terviklikkuse. Euroopa Ülemkogu on pühendunud poliitikameetmete tihedale koordineerimisele. Ülemkogu rõhutab tiheda koordineerimise ja Euroopa tasandil ühiste lahenduste leidmise tähtsust, kui see on asjakohane, ning on pühendunud meie poliitikaeesmärkide ühisele saavutamisele. Nõukogu jätkab majandusolukorra tähelepanelikku jälgimist ja töötab koostööd veelgi tihendada, et poliitiline reageerimine oleks otsusekindel ja kiire.
19. Euroopa Ülemkogu kordab vajadust suurendada investeeringuid energiatõhususse, tulevikukindlasse energiataristusse, sealhulgas energiaühendustesse, energia salvestamisse, ja uuenduslikesse taastuvenegiatehnoloogiatesse.
20. Euroopa Ülemkogu palub komisjonil kiirendada tööd elektrituru struktuurireformiga, sealhulgas mõjuhinnanguga, ning kutsub üles tegema uusi edusamme täieliku energialiidu loomiseks, mis teeniks Euroopa energiasuveräänsuse ja kliimaneutraalsuse saavutamise topelteesmärke.
21. Euroopa Ülemkogu jätkab teema käsitlemist.

IV. VÄLISSUHTED

22. Euroopa Ülemkogu pidas strateegilise arutelu Euroopa Liidu ja Hiina suhete üle.
23. Samuti arutas ülemkogu ettevalmistusi peatseks, 14. detsembril 2022 toimuvaks ELi-ASEANI kahepoolsete suhete alguse aastapäeva tähistamise tippkohtumiseks. Tippkohtumine annab võimaluse veelgi süvendada Euroopa Liidu strateegilist partnerlust ASEANiga ja rõhutada meie ühist toetust rahvusvahelisele õigusele ning rahvusvaheliselt kokku lepitud normidele ja standarditele, samuti rõhutada nende ühishuvide tähtsust, mis seovad meie kahte piirkonda pikaajalises partnerluses.
24. Euroopa Ülemkogu tegi kokkuvõtte ettevalmistustest ÜRO kliimamuutuste 2022. aasta konverentsiks (COP27) Sharm el Sheikhis ja bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste 15. konverentsiks (teine osa) Montréalis. Võttes arvesse üha intensiivsemaid ja sagedasemaid äärmuslikke ilmastikunähtusi, sealhulgas kuumalaineid, metsa- ja maastikupõlenguid ja üleujutusi, ning bioloogilise mitmekesisuse enneolematut vähenemist kogu maailmas, rõhutas ülemkogu äärmiselt pakilist vajadust tugevdada ülemaailmset reageerimist kliimakriisile ja bioloogilise mitmekesisuse kriisile. Et 1,5 °C eesmärgi saavutamine oleks võimalik, kutsus Euroopa Ülemkogu kõiki osalisi, eelkõige peamisi majandusjõude, üles vaatama COP27-ks õigeaegselt läbi oma riiklikult kindlaksmääratud panused ja neid tugevdama. Samuti esitab Euroopa Ülemkogu üleskutse võtta vastu ambitsioonikas, terviklik ja ümberkujundav 2020. aasta järgne ülemaailmne bioloogilise mitmekesisuse raamistik, et peatada ja pöörata tagasi bioloogilise mitmekesisuse vähenemine.
25. Euroopa Ülemkogu mõistab hukka Iraani ametivõimude põhjendamatu ja lubamatu jõu kasutamise rahumeelsete meeleavaldajate, eelkõige naiste vastu ning tervitab nende tõsiste inimõiguste rikkumiste toimepanijate suhtes 17. oktoobril 2022 vastu võetud ELi piiravaid meetmeid. Ülemkogu kutsus Iraani üles lõpetama viivitamata rahumeelsete meeleavaldajate vastane vägivaldne tegevus ja vabastama kinni peetud meeleavaldajad, austades täielikult nende kodaniku- ja poliitilisi õigusi.